

ELHUNYT PAPP SÁNDOR BRÁCSAMŰVÉSZ-TANÁR (1953–2026)

Papp Sándor
(failoni.hu)

Papp Sándor brácsaművész, brácsatanár 1953-ban született Budapesten, egy rendkívül nehéz, történelmi fordulópontokkal teli év tavaszán, és mindeközben beleszületett a magyar komolyzene Bartók és Kodály után ébredező újabb aranykorának nyitányába.

Édesapja hegedűművész volt, így születése pillanatától természetes közegévé vált a zene és a zenekari élet. A VIII. kerületi Hernád utcába járt iskolába, néhány perc sétára otthonuktól. Zenei tehetsége korán megmutatkozott, négy-ötévesen már a konyhában sámlin állva vezényelt, a hegedű pedig már gyerekként a mindennapjai részévé vált. Így nem is volt kérdés, hogy középiskolai tanulmányait az akkor frissen átkeresztelt Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskolában kezdte, éppen akkor, amikor ugyanazon falak között lépkedtek a világhírnév felé kortársai: Kocsis Zoltán, Ránki Dezső, Fischer Iván, Fischer Ádám és Geiger György.

Első mesterével, Székács Jánossal különleges találkozás volt az övék, hiszen a brácsa addig mellőzött hangszernek számított, a hegedűsök kötelezően tanulták egy évig, de Székács kezdeményezésére akkoriban emelkedett a többi népszerű szólóhangszer mellé. Székács azonnal felfigyelt Papp Sándor tehetségére, és elkísérte egészen a Zeneakadémiáig, ahol Lukács Pál növendéke lett.

Papp Sándor

Lukács Pál Székácshoz hasonló törekvéseivel önálló, nemzetközi rangú tanszakká emelte a brácsát a Zeneakadémián. Jellegzetes monumentális, telt, éneklő brácsahangot, speciális vonóvezetést és vibrátót követelt tanítványaitól, és nem csak a hangszeret tanította meg, de pedagógiai elveivel is életre szóló nyomot hagyott Papp Sándorban. Lukács Pál már az akadémia éve alatt vidéki főiskolákra küldte tanítani növendékeit, így került Papp Sándor Pécsre, de eközben Budapesten is oktatott a Semmelweis utcai Zeneművészeti Főiskolán. Itt találkozott egyik legkedvesebb tanítványával, Ludmány Emillel, aki csupán néhány évvel volt nála fiatalabb.

Kapcsolatukról így nyilatkozik az egykori tanítvány és barát: *„Amikor 1976-ban a Zeneakadémiára kerültem, a 'pappsanyi' már fogalom volt. Ő akkor már túl volt a genfi és a müncheni versenyeken, és ha láttuk a folyosón, mindenki nagy tisztelettel beszélt róla. Én 1978–1981-ig voltam növendéke a Semmelweis utcai Tanárképző Intézetben. Nagyon nagy hatással volt rám, rengeteget tanultam tőle. Diploma után is odafigyelt rám, sokat segített pályám alakulásában és sokszor játszottunk együtt különböző zenekarokban. Most azonban nem erről szeretnék írni, hanem arról, hogy milyen kép él bennem róla.*

Ha Sanyira gondolok, a legelső és legerősebb benyomásom a belőle áradó rendíthetetlen nyugalom. Hallatlanul imponáló volt hangszeres és zenei magabiztossága. Tanítás közben soha nem hallottam tőle, hogy az ő előadásmódja lenne az egyedüli jó megoldás, de olyan magától értetődő természetességgel, olyan spontán eredetiséggel, olyan belső erővel tudott előjátszani, ami számomra mindig meggyőző volt. Ugyanakkor, ha meg kellene fogalmaznom hogyan tanított, bajban lennék. Szerintem nem volt „módszere”. HAGYTA a növendékeit töprengeni,

megkínlódni a megoldásért, de kész sémát senkire nem erőltetett. Következetes igényei persze voltak (intonáció, pontosság, koncentráció, fegyelem stb.), amiből nem engedett, de nem kényszerített senkire semmit.

Érdekes, hogy visszaemlékezve az óráira, egyetlen konkrét instrukció sem jutna eszembe, amit tőle hallottam. De kilenc évvel a diplomám után, amikor elkezdtem tanítani a pécsi Főiskolán, tanítás közben számtalanszor előfordult, hogy egy-egy „spontán” instrukcióm után eszembe ötlött: „Jé, ez nem is az én észrevételem, ezt én már Papp Sanyitól hallottam!”

Végh Sándor mondta egyszer: „Nagy tanáraink közül már egy sem él. Csak úgy tudom meghálálni nekik, amit tőlük tanultam, hogy továbbadom a következő nemzedéknek.”

Évtizedek óta vallom, hogy az én muzsikusi fejlődésemre négy nagy zenei egyéniség volt meghatározó, és Papp Sanyi feltétlen köztük van. Végtelenül szerencsésnek mondhatom magamat, hogy növendéke, barátja és kollégája lehettem. Mindig nagy hálával és szeretettel fogok emlékezni Rá.”

A Zeneakadémián töltött utolsó évében egy, a mai napig kuriózumnak számító felvétel elkészültében közreműködhetett: a Simon Albert vezette akadémiai zenekar a Torockó téri templomban rögzítette lemezre Bach összes zongoraversenyét, a négy zongoránál Kocsis Zoltán, Ránki Dezső, Schiff András és Jandó Jenő ült, Papp Sándor pedig már akkor vezetőként foglalt helyet a brácsa szólam élén.

Az 1970-es évek vége mozgalmasan telt Papp Sándornak, ebben az időszakban a zenekari munka mellett vendégművészként kortárs zenei produkciókban is közreműködött. Így vett részt előadóként többek között Jeney Zoltán *Impho 102/6* című, 1978-as legendás lemezfelvételén is, amelyen Kocsis Zoltánnal játszott együtt.

Nagyzenekari pályafutását a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarában kezdte, majd 1983 és 1985 között alapító tagja és brácsa szólamvezetője volt a Budapesti Fesztiválzenekarnak.

1984-ben csatlakozott az akkor már világhírű Éder Pál vezette Éder vonósnégyeshez, melynek 1997-ig volt tagja. A közös munka a wisconsini Milwaukee Egyetemen indult, ahol két szemesztert tölthetett el a formáció egy ösztöndíjnak köszönhetően, intenzív tanulmányok, rangos egyetemi fellépések és bemutatók sora vette kezdetét.

Papp Sándor

Ez az időszak alapozta meg azt a nemzetközi koncertkarriert, amely során Papp Sándor a világ legjelentősebb színpadait hódította meg az Éder Kvartett tagjaként. Rendszeresen koncerteztek az USA-ban és Kanadában (1985, 1987, 1990, 1994), fellépve többek között a washingtoni Library of Congress pódiumán, valamint a Chicago Rádió stúdiójában. 1986-ban eljutottak Ausztráliába is. Németországban is rendszeresen adtak koncerteket és készítettek rádiófelvételeket. Olaszországban tett számos látogatásuk során kiemelt szerepet kapott a kortárs olasz szerzők műveinek premierje. Emellett többször felléptek Hollandiában, Finnországban, Prágában, valamint Ausztria legfontosabb zenei központjaiban (Bécs, Salzburg, Linz, és a híres lockenhausi fesztivál).

Éder vonósnégyes: Papp Sándor, Szűts Péter, Éder György, Selmeczi János

Az Éder Kvartettel a neves Naxos és Hungaroton kiadóknál monumentális lemezsorozatot rögzítettek, amelyek ma is referenciaértékűek:

Mozart: Complete String Quartets (1990–1993): A teljes Mozart-vonósnégyes ciklus egy hatalmas, 8 CD-ből álló díszdobozos kiadásban.

Mozart: Complete String Quintets (1993–1996): Fejérvári Jánossal kiegészülve rögzített teljes Mozart-vonósötös sorozat (3 CD).

Shostakovich: Complete String Quartets:

Dmitrij Sosztakovics összes vonósnégyesének világviszonylatban is kiemelkedő, 6 CD-s monumentális felvétele.

Kortárs magyar örökség: A klasszikusok mellett a hazai modern zenéhez is hűek maradtak: 1995-ben a Hungarotonnál rögzítették Selmeczi György 1. és 2. vonósnégyesét

1985-ben hívták meg a Magyar Állami Operaház zenekarának brácsa szólamvezetői székébe. Az operaházi évei nemcsak a napi repertoárról szóltak, a '90es évek elején kiemelt szólófeladatokat is kapott.

Lukács Pál nyomdokaiba lépve számos alkalommal az ő kezei között csendült fel a híres „viola d’amore” szóló a Bánk bán Melinda áriájában az Operaház és az Erkel Színház színpadán. Az árokbeli munka mellett az Operaház belső művészeti életének is aktív szereplője volt, az Operaház legkiválóbb vonósaival játszott együtt többek között Franz Schubert: A halál és a lányka produkcióban.

A nemrég elhunyt Mérész Ignác – akivel szoros barátságot ápolt – Brácsaversenyét 1989. január 6-án az ő szólójával mutatták be Pesti Vigadóban.

Az Operaházi évek alatt és után a tanítás került élete középpontjába, a Weiner Leó Zeneművészeti Szakközépiskola brácsa tanára és a zenekar vezetője lett, a Lukács Páltól tanult alapokat és a zenei alázatot adta át a következő generációknak. Mindemellett közösséget is épített tanítványaiból, rendszeresen szervezett nyaranta táborokat, kamarazenei koncerteket, versenyekre nevezte a zenekart, különleges produkciók létrehozásában vállalt szerepet (Karl Orff: Carmina Burana előadás a Fővárosi Nagycirkuszban) és hosszú évek, évtizedek után sem engedte el egykori növendékei kezét.

Csögör Norbert brácsa tanítványa így emlékezik rá:

„Nagyon sokat gondolkodtam, hogy mit lehetne kiemelni Papp Sándor tanári vagy emberi jelenlétéből az életemben. Nem tudtam választani, így inkább egy olyan történetet mesélnék el, ami számomra meghatározó élmény volt, és sokat elmond arról, hogyan állt hozzánk, tanítványaihoz. Nyíregyházán voltunk egy nemzetközi vonósszenekari versenyen – amit meg is nyertünk Summa Cum Laude, óriási dolog volt. A program végén, amikor már túl voltunk a díjátadón és a gálán, az összes

zenekar vezetője, karmesterek a zsűritagok köré gyűltek, egy nagynevű Kossuth-díjas hegedűművész volt a zsűri elnöke a Zeneakadémiáról. Mi fiatalok akkor már javában ünnepeltünk, és az elnök elkezdte volna mondani Sanyinak az észrevételeit, kritikáit a versenyen való szereplésünkről. Ám ő félbeszakította, és csak ennyit mondott neki: „Jól van, majd elmondod...én most szeretnék menni a gyerekekkel ünnepelni.” És ott hagyta a nagynevű elnököt, és a többi zenekar vezetőt, akik egymással pezsgőztek, beszélgettek. Ő pedig inkább minket választott, és velünk akart ünnepelni. Minden képessége, a hírneve és az eredmény arra jogosította fel, hogy ott legyen a kollégáival, a nagy nevek között, de ő minket választott. És én eltettem ezt egy életre.

Sok tanárom volt. De akármerre jártam az országban, mindenhol Papp Sándor növendékénél tanultam. Veszprémben, Győrben, Szegeden, Pécsen, és aztán Budapesten a Weiner Konziban végre személyesen találkozhattam vele. Egészen élete végéig baráti kapcsolatban maradtunk, bár a szakmát elhagytam, emberként megmaradtunk egymás életében egészen a halálig.”

Emmert József úgyszintén ebben az időszakban tanult nála, ő így emlékszik Papp Sándorra:

„Sosem azt éreztem, hogy a nagy brácsaművész áll előttünk. Hanem egy zeneszerető ember, aki jó értelemben véve egyszerűvé – de semmiképpen nem könnyűvé -tudta tenni a zenét, közös muzsikálást. Emellett mindig véresen komolyan vette az adott feladatot és nem engedett meg semmiféle lezsértséget számunkra. Mindezt szeretettel és odaadással tette, ha lehet ezt mondani a zene volt az ő szeretetnyelve, és ezáltal mi is szeretve éreztük magunkat a vele való munka során”

A számtalan tengerentúli utazás és koncertezés megkeresések sorát hozta számára, míg végül a 2000-es évek elejétől – kisebb megszakításokkal - hosszú éveket töltött Japán egyik legnevesebb együttesénél, az Orchestra Ensemble Kanazawa zenekarnál, beutazva Japán legnagyobb városait, és koncerttermeit.

Életének utolsó, aktív szakaszában a MÁV Szimfonikus Zenekar tagja volt egészen 2016-os nyugdíjazásáig, kamarazenekari produkciókba hívták, rendszeresen koncertezett az Óbudai Társaskör színpadán.

2026. augusztus 22-én hunyt el, egy, az egész életére és szakmai útjára jellemző mondatot örökölni hagyva, amikor lányával a Balatonról és a Dunáról beszélgettek, és arról, hogy miért a Duna a kedvenc vize annak ellenére, hogy évtizedeken át a Balatonra járt horgászni: Mert „Álló vízbe nem lehet beleszeretni!”.

Megjelent lemezek a Főnix stúdióban rögzített felvételekkel:

1995 Holbrooke: Chamber music – Marco Polo 8.223736

1999, 2002, 2004 Spohr: Vonós quintettek – Marco Polo, – Naxos 1999

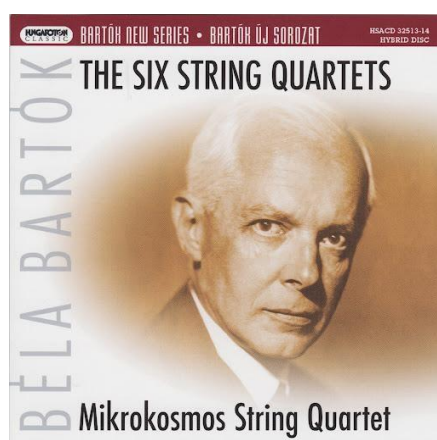
Leclair: 4 Sonata Op.12 – Hungaroton

1999 Allaga Géza: Magyar cimbaloverseny – Hungaroton

2000 Bozay plays Bozay – Hungaroton

2002 Alessandro ROLLA: Concerto Trio – Hungaroton

2008 Bartók Béla: Összes Vonósnégyese – Hungaroton

Bartók Új Sorozat

[Teljes lejátszási lista megtekintése](#) (24 felvétel)

2008 Bartók Béla: Összes vonósnégyese – Hungaroton

A fenti írás létrejöttében közreműködött: *Papp Júlia (lánya), Nagy Eszter (lánya), Reményi Ágnes, Éder György, Tóth Ibolya (Főnix Stúdió), Ludmány Emil, Csőgör Norbert, Emmert József és Enreiter István.*